

**DEKLARATA E ZAHIR TANIN, PËRFAQËSUES SPECIAL I
SEKRETARIT TË PËRGJITHSHËM DHE SHEF I UNMIK-UT
DEBATI PËR UNMIK-UN NË KËSHILLIN E SIGURIMIT**

Nju Jork

16 maj 2017

Z. Kryetar, të nderuara shkëlqesi,

Para jush keni raportin e Sekretarit të Përgjithshëm për periudhën janar-prill 2017. Qe nga përfundimi i kësaj periudhe raportuese më datën 15 prill, kanë ndodhur zhvillime të shumta. Së këndejmi, unë do t' i ndajë me ju disa fakte dhe vrojtime lidhur me këto zhvillime të fundit. Në tremujorin e kaluar kemi qenë dëshmitarë të tensioneve dhe brishtësive të herëpashershme, edhe pse gjendja e përgjithshme mbetet stabile. Përshkallëzimi është shmangur në disa raste si rezultat i ndërhyrjeve të jashtme diplomatike, por niveli i nevojshëm i besimit mes Prishtinës dhe Beogradit ka shënuar rënie të mëtejshme si rrjedhojë e disa deklaratave të papërgjegjshme dhe nxitëse. Të dyja palët vazhdimisht kanë akuzuar njëra-tjetrën për provokime, përderisa procesi i normalizimit të marrëdhënieve kërkon bashkëpunim.

Z. Kryetar,

Vendimi për shpalljen e zgjedhjeve të hershme parlamentare në Kosovë për qershor të këtij viti pas rënies së koalicionit qeverisës – një koalicion i krijuar me mund të madh në vitin 2014 – ka qenë një zhvillim i rëndësishëm. Rezultati i zgjedhjeve mund t' i sjell të ardhme tjetër Kosovës. Pavarësisht përbërjes së saj,

qeveria e ardhshme do të vazhdojë të ballafaqohet me sfida të shumta dhe urgjente. Zgjedhjet ofrojnë mundësi për ripërtëritjen e vullnetit dhe orientimit politik, si dhe për më shumë diversitet në lidhshmëri dhe përfaqësim, si për shembull angazhim më i madh me rininë.

Po ashtu, më duhet të them se kam mbetur i stepur, siç kanë mbetur një pjesë e madhe e qytetarëve të Kosovës, lidhur me sulmin e ndodhur fundjavën e kaluar kundër Arbana Xharrës, një personalitet kjo eminent i medias, e cila së fundi ka hyrë në politikën zgjedhore. Pavarësisht motiveve të kryerësve, rëndësia e një hetimi të shpejtë dhe të plotë është tepër e madhe, duke ditur edhe faktin se ky incident i tmerrshëm ka ndodhur mu në fillim të fushatës politike.

Z. Kryetar,

Kam përgjegjësinë para këtij Këshilli që t'ju njoftoj për përparimin e arritur dhe për sfidat që mbetin, duke identifikuar rreziqet dhe dalluar kompleksitetet e gjendjes së tanishme. Në këtë vazhdë, është e rëndësishme të ceket se kontesti lidhur me murin e Mitrovicës është zgjidhur në mënyrë paqësore përmes negociatave, dhe vendosmëria fillestare për formimin e ushtrisë së Kosovës përmes ndryshimeve legjislative është qetësuar. Këto zhvillime kanë ndihmuar në zbutjen e tensioneve dhe në ruajtjen e paqes. Megjithatë, marrëdhëniet mes Prishtinës dhe Beogradit ende nuk janë shtensionuar. Ciklet e shpeshta zgjedhore janë pjesë e një shpërqendrimi të vazhdueshëm, i cili nuk po ndihmon në avancimin e dialogut të udhëhequr nga Bashkimi Evropian apo në zbatimin e marrëveshjeve të tij kryesore, siç është ajo për asociacionin/bashkësinë e komunave me shumicë serbe. Dialogu

faktikisht tani e disa muaj po qëndron i pezulluar. Rifillimi i tij është i një rëndësie tejet të madhe.

Z. Kryetar,

Përveç përparimit të kufizuar në procesin e dialogut, komunikimet publike gjatë kësaj periudhe raportuese fatkeqësisht kanë degraduar në slogane jotolerante dhe etnonacionaliste. Kjo tendencë duhet të përcillet prej së afërmi dhe është shumë shqetësuese. Këtë trend nuk dua ta elaboroj, por më lejoni të theksoj se çka kemi dëgjuar nga udhëheqës të ndryshëm gjatë kësaj periudhe. Për shembull, lidhur me kërkesën e Serbisë për ekstradimin nga Franca të Ramush Haradinajt, liderit të partisë politike AAK:

- Para vendimit të autoriteteve franceze, më 9 mars, Kuvendi i Kosovës ka miratuar një rezolutë, ku kërkohet pezullimi i dialogut me Beogradin të lehtësuar nga BE-ja deri në lëshimin e z. Haradinajt. Shpresohet që kjo rezolutë tani do të shfuqizohet.
- Në një intervistë televizive në fillim të prillit, deputeti eminent i Kuvendit, Daut Haradinaj, vëllai i Ramush Haradinajt, paralajmëroi “një Kosovë etnikisht të pastër” në rast se autoritetet gjyqësore të Francës do të vendosnin në favor të kërkesës së Serbisë për ekstradimin e vëllait të tij.
- Pas kthimit të tij në Kosovë më 27 prill, vet Ramush Haradinaj iu referua kërkesës për ekstradim të Serbisë si “thirrje për luftë”, iu referua “armikut, Serbisë”, dhe kërcënoi se “do t’ua bëjmë shumë më keq sesa që ua kemi bërë atëherë,” duke iu referuar vllugut më të madh të luftës në vitin 1999.
- Presidenti në largim i Serbisë, Nikolliq, krahasoi Haradinajn me “qen të tërbuar që ka shijuar mish njeriu”.

Deklaratat e tilla ndikojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe negative në atmosferën mes komuniteteve në Kosovë. A janë këto deklarata të përgjegjshme? Nxitjet e tilla të urrejtjes janë jashtë diskursit të qytetëruar politik. Ato na vendosin para një situatë ku, siç thuhet, arsyeja do të digjet në flakët e sjelljeve të papërgjegjshme dhe të panevojshme.

Z. Kryetar,

Një çështje tjetër që ka tërhequr vëmendje të madhe është çështja e unioneve rajonale apo nën-rajonale, nëse ngec zgjerimi i Bashkimit Evropian. Edhe njëherë, unë do të raportoj përpara Këshillit atë çka ne e kemi dëgjuar nga liderë të ndryshëm gjatë kësaj periudhe:

- Në një intervistë të mbajtur në mes të prillit me Kryeministrin e Shqipërisë, Edi Rama tha “çdokush do të dëshironte të bashkohet në unionin e madh. Por nëse nuk ka shpresë, nuk ka perspektivë, nuk ka hapësirë, atëherë, natyrisht, mund të krijohen unione më të vogla”. Politikanë të tjerë e kapën momentin për t’ia dhënë kësaj kontekstin nacionalist.
- Presidenti Hashim Thaçi bëri një vërejtje “nëse BE-ja vazhdon me vonesën dhe me qasjen e paqartë ” atëherë "të gjithë shqiptarët në rajon do të jetojnë në një shtet të unifikuar në mënyrë që të vazhdohet me integrimin në familjen evropiane”.
- Presidenti i Këshillit Nacional të Shqiptarëve të Serbisë shkoi edhe më larg duke thënë "tani është momenti kyç për Shqipërinë dhe për Kosovën t’i tregojnë Serbisë se kjo është pjesë e Shqipërisë e cila nuk duhet të preket", duke ju referuar komunave të përziera etnike në jug të Serbisë.

- Si reagim ndaj kësaj, ministri në qeverinë e Serbisë Aleksandar Vullin, tha se Shqipëria e madhe “mund të realizohet vetëm me një luftë të madhe ballkanike”. Ai po ashtu theksoi se “shqiptarët duhet të jenë të vetëdijshëm se ata duhet të luftojnë luftërat e tyre, dhe se ata do të paguajnë për luftërat të cilat Haradinaj përpiket t’i shkaktojë me kokat e fëmijëve të tyre”.

Çfarëdo qoftë qëllimi i vërtetë pas këtyre vërejtjeve, disa çështje kanë lëvizur nga një debat më akademik në nivelin politik. Sugjerimet e tilla mund të nxisin po ashtu frikë dhe tensione dhe mund të çojnë në diçka shumë më të keqe. Duhet shtruar pyetjen, çfarë vendi ka retorika e tillë në vitin 2017? Çka duhet cilido person, qofshin shqiptarë apo serbë, të mendojë për deklaratat e tilla? Gjuha dhe të menduarit e tillë krijojnë efekte reale në terren.

Ka pas një sërë incidentesh evidente të sigurisë të përqendruara në qytetin e Mitrovicës, duke përfshirë edhe sulme fizike, në disa prej të cilave janë përdorur armë. Sipas marrëveshjeve të rëndësishme të Bashkimit Evropian, një zhvillim pozitiv dhe i pritur gjatë është hapja e pritur e urës kryesore të qytetit për trafikun e automjeteve. Por në klimën aktuale, pritjet janë të shoqëruara me frikë dhe shqetësim dhe jo me optimizëm.

Z. Kryetar,

Angazhimi konstruktiv vazhdon të jetë i mundshëm, dhe ne e dëshmojmë këtë në terren çdo ditë. Unë kam vazhduar të takoj liderët komunalë dhe ata të komuniteteve nga të gjitha pjesët e Kosovës. Në tremujorin e fundit pata mundësinë të takohem dhe të bisedoj me kryetarët e komunave të Gjilanit,

Prishtinës dhe të Mitrovicës veriore e jugore. Në këto takime unë vërejtja zotime të mirëfillta për promovimin e bashkëpunimit në mes të komuniteteve, për zgjidhjen e problemeve të vërteta në jetën e përditshme dhe për plotësimin e nevojave të njerëzve. Unë nuk kam hasur në retorikë politike, por në punë serioze që për synim ka ndërtimin e një shoqërie tolerante dhe gjithëpërfshirëse.

Inkurajues në veçanti është krijimi Qendrës së përbashkët të resurseve nga asociacionet e familjeve të personave të zhdukur. Kjo Qendër, e mbështetur nga UNMIK-u, i bashkon familjet e personave të zhdukur për të inkurajuar dialogun dhe përpjekjet e përbashkëta. Çështja e personave të zhdukur është një plagë e hapur që pengon pajtimin shoqëror, por unë jam befasuar me frymën e unitetit në këtë Qendër, ku u bëhet thirrje politikanëve dhe institucioneve publike në Beograd dhe në Prishtinë të bëjnë punë më të mirë, t'u japin përgjigje atyre të cilët kanë vuajtur shumë pa përgjigjet e tilla.

Më 5 mars, UNMIK-u drejtoi Ditën e hapur globale për gratë, paqen dhe sigurinë, që mblodhi më shumë se njëqind personalitete të shquara, gazetarë dhe liderë politikë dhe ata të shoqërisë civile për të nxitur debatin për rolin e grave në pajtimin shoqëror. Fjalimi kryesor i kësaj ngjarje u paraqit nga ish-presidentja e Kosovës, znj. Atifete Jahjaga. Ne u impresionuam shumë nga pjesëmarrja e shumëllojshme dhe nga mënyra konstruktive përmes së cilës pjesëmarrësit dëshironin dhe ishin në gjendje të diskutojnë çështje të vështira. Ne do të vazhdojmë të përkrahim gratë të cilat marrin qëndrime të guximshme për të krijuar një të ardhme më të mirë për Kosovën.

Gjithashtu, UNMIK-u ka punuar për implementimin e Rezolutës së këtij Këshilli 2250, që përqendrohet tek rinia. Më 11 maj, UNMIK-u drejtoi takimin e dytë nga një seri e titulluar “*Tregime nga pala tjetër*”, që bashkon të rinj nga komunitetet e ndryshme të Kosovës. Duke identifikuar perspektivën e tyre të përbashkët, ata përcaktuan ide të reja për trajtimin e problemeve aktuale shoqërore në Kosovë.

Në mënyrë të veçantë dëshiroj të theksoj përpjekjet e Përfaqësueses Speciale të BE-së në Kosovë për fuqizimin e Këshillit për Implementim dhe Monitorim (KIM) për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, që u mbledh sërish gjatë kësaj periudhe raportuese pas një pauze të gjatë. Ky mekanizëm është i rëndësishëm për implementimin e Ligjit për zonat e mbrojtura speciale, dhe shërben si platformë për diskutimin e një sërë çështjesh që kanë të bëjnë me mbrojtjen e trashëgimisë kulturore. Në mesin e këtyre është e përfshirë pengesa e vazhdueshme e autoriteteve të Deçanit lidhur me vendimin e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës për pronën që i përket Manastirit të Deçanit. Autoritetet qendrore duhet të anulojnë procedurën për privatizimin e tokës së kontestuar më parë, përkundër vendimit ligjor të qartë të gjykatës më të lartë të Kosovës.

Z. Kryetar,

Përmirësimi i situatës në Kosovë dhe në rajon kërkon lidërsip që kapërcen ndarjet etnike dhe nacionale dhe jo që i rrit ato. Tejkalmimi i sfidave të tilla destruktive është synimi i projektit evropian në të cilin aspirojnë të gjithë akterët rajonalë. Unë shpresoj që anëtarët e këtij Këshilli mund të vazhdojnë të përdorin ndikimin e tyre të madh për të inkurajuar institucionet demokratike në plotësimin e nevojave reale

CHECK AGAINST DELIVERY

të qytetarëve, si dhe për të inkurajuar liderët në Beograd dhe në Prishtinë për vazhdimin e dialogut largpamës në interes të përbashkët të tyre dhe të popullit.

Misioni ynë vazhdon punën në përkrahjen e këtyre objektivave brenda të gjitha mundësive tona dhe në partneritet e bashkëpunim të plotë me partnerët vendorë e ndërkombëtarë. Autoriteti i Këshillit të Sigurimit mbetet absolutisht i domosdoshëm në sigurimin e llogaridhënies dhe në pranimin e atyre që kuptojnë se mirëqenia e qytetarëve është treguesi i vërtetë i suksesit të tyre politik.

E shfrytëzoj mundësinë që edhe njëherë t' i falënderoj të gjithë anëtarët e Këshillit të Sigurimit për përkrahjen e tyre të vazhdueshme të misionit tonë.